

Sygn. akt: III AUa 1529/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Maria Padarewska - Hajn

del. SSO Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. S.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddziałowi Regionalnemu w Ł. P. Terenowa w Z.**

o wypłatę części uzupełniającej,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 8 sierpnia 2012 r., sygn. akt: VIII U 840/12;

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za drugą instancję.

Sygn. akt III AUa 1529/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 grudnia 2011 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Ł. P. Terenowa w Z. przyznał J. S. dalsze prawo do renty od dnia 1 listopada 2011 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku i nadal zawiesił w całości wypłatę części uzupełniającej świadczenia z powodu prowadzenia działalności rolniczej.

W odwołaniu od powyższej decyzji J. S. wniosła o wypłatę części uzupełniającej świadczenia w 100%, argumentując, że w 2009 roku uległa ciężkiemu wypadkowi samochodowemu i jest niepełnosprawna w stopniu znacznym, nie prowadzi gospodarstwa rolnego sama, ani też z mężem, gdyż od dnia 14 października 2006 roku czyli od 6 lat nie mieszkają razem, a ponadto jej mąż pracuje i jest ubezpieczony w ZUS-ie.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. S. ur. (...), od 12 października 1985r. pozostaje w związku małżeńskim z I. S.. Mąż ubezpieczonej nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W dniu 24 lipca 2009 roku wpłynął do organu rentowego wniosek J. S. o ustalenie prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, w którym podała, że wraz z małżonkiem I. S. jest właścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 14,88 ha fizycznych a małżonek I. S. jest zatrudniony w Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w P..

W dniu 11 sierpnia 2009 roku do organu rentowego wpłynęło zaświadczenie Wójta Gminy G. z dnia 29 lipca 2009 roku stwierdzające, że J. S. wraz z małżonkiem I. S. są podatnikami podatku rolnego z gospodarstwa rolnego o powierzchni 13,7851 ha fizycznych o powierzchni przeliczeniowej użytków rolnych 14,5536 ha, oraz że J. S. jest podatnikiem podatku z gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,10 ha fizycznych o powierzchni użytków rolnych 1,7535 ha przeliczeniowych.

W dniu 21 września 2009 roku zostało wydane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności J. S., którym zaliczono ją do znacznego stopnia niepełnosprawności i stwierdzono, że niepełnosprawność istnieje od dnia 22 czerwca 2009 roku.

Decyzją z dnia 25 listopada 2009 roku przyznano J. S. prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy okresową od dnia 24 lipca 2009 roku do dnia 31 października 2011 roku, a jednocześnie z uwagi na to, że wnioskodawczyni prowadzi działalność rolniczą wypłata części uzupełniającej świadczenia została zawieszona w 50%.

Decyzją z dnia 13 lipca 2011 roku organ rentowy odmówił wnioskodawczyni wypłaty części uzupełniającej świadczenia z powodu pobierania renty rolniczej okresowej dłużej niż m lata, tj. od dnia 24 lipca 2009 roku. Wypłata części uzupełniającej świadczenia została wstrzymana od dnia 1 sierpnia 2011 roku.

J. S. wniosła odwołanie od decyzji z dnia 13 lipca 2011 roku, w którym kwestionowała wypłatę renty rolniczej wyłącznie w części składkowej. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 19 października 2011 roku, sygn. IX U 504/11, oddalił w/w odwołanie.

W dniu 24 listopada 2011 roku J. S. złożyła własnoręcznie podpisany wniosek o ustalenie prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oświadczając, że jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,10 ha i o powierzchni 13,32 ha razem z mężem oraz, że nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Wnioskodawczyni złożyła razem z tym wnioskiem dwa nakazy płatnicze wystawione przez Wójta Gminy G. w dniu 22 lutego 2011 roku na nazwisko J. S. dotyczące podatku rolnego.

Lekarz Rzecznawca Kasy orzeczeniem z dnia 21 grudnia 2011 roku uznał wnioskodawczynię nadal za okresowo całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym do grudnia 2013 roku, nie stwierdzając niezdolności badanej do samodzielnej egzystencji.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy przyznał wnioskodawczyni dalsze prawo do renty rolniczej do dnia 31 grudnia 2013 roku. jednocześnie nadal zawieszając wypłatę części uzupełniającej świadczenia w całości z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie J. S. nie jest zasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, skoro odwołująca jest okresowo całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym i nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a jej małżonek nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników, przy czym upłynął już okres 2 lat od dnia przyznania odwołującej świadczenie z tytułu okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, przeto słusznie organ rentowy w zaskarżonej decyzji nadal zawiesił wypłatę części uzupełniającej świadczenia w całości z uwagi na

prowadzenie działalności rolniczej w myśl art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 z późn. zm.) Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie

W apelacji ubezpieczona, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając obrazę prawa materialnego to jest art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na literalnym przyjęciu, że sam fakt bycia właścicielem gospodarstwa rolnego jest tożsamy z prowadzeniem działalności rolniczej, przy jednoczesnym pominięciu przy dokonywaniu tej wykładni treści art. 6 pkt 1 i 3 w/w ustawy, zgodnie z którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wyrok Sądu pierwszej instancji podlega uchyleniu, albowiem Sąd nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego na okoliczność, czy wnioskodawczyni lub jej mąż faktycznie prowadzą działalność rolniczą na gruntach, których są właścicielami.

W niniejszej sprawie postępowanie odwoławcze toczyło się na skutek odwołania J. S. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 28 grudnia 2011r. przyznającej J. S. prawo do renty na okres od 1 listopada 2011r. do 31 grudnia 2013r. i zawieszające w całości wypłatę części uzupełniającej świadczenia z powodu prowadzenia działalności rolniczej. Kwestią sporną było zaś ustalenie, czy J. S. faktycznie nie prowadzi działalności rolniczej, co uprawniałoby ją do pobierania świadczenia rentowego w pełnej wysokości, czy też tę działalność w rzeczywistości prowadzi i zawieszenie wypłaty części uzupełniającej świadczenia jest prawidłowe. Tymczasem ustalenia Sądu I instancji zupełnie pominęły kwestię faktycznego prowadzenia przez ubezpieczoną działalności rolniczej w spornym okresie. Sąd Okręgowy całkowicie pominął także w swych ustaleniach męża wnioskodawczyni i nie ustalił, czy prowadzi on działalność rolniczą, co również ma decydujące znaczenie w sprawie.

W myśl art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 2008r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji, wypłata emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2-8, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą.

Ust. 3. Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5-7 i 9-10. Ust. 4. Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego literalnie odczytuje treść powyższego przepisu, jednakże ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych w tym zakresie stanowi, że wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy. Przepis art. 28 ust. 4 ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników należy interpretować w zgodzie z art. 6 pkt 1 i 3, w którym podmiotem ubezpieczenia nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, lecz wyłącznie osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym. Powyższe prowadzi do wniosku, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego, które obecnie pozostają poza sferą stosunku ubezpieczenia społecznego rolników i są prawnie obojętne przy objęciu ubezpieczeniem, nie mogą mieć wpływu na wysokość pobieranych świadczeń. Uzyskanie możliwości pobierania pełnego świadczenia może zależeć tylko (i zależy) od zaprzestania działalności rolniczej, zatem właściciele gruntów innych niż wymienione w art. 28 ust. 4 pkt 1-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników mogą dowodzić, że nie są już rolnikami, gdyż nie prowadzą na nich działalności rolniczej. (por. uchwała SN z 6.05.2004r., II UZP 5/04 OSNP 2004/22/389, wyrok SN z 20.09.2005r., III UK 77/05, LEX nr 276349, wyrok SN z 10.01.2007r., III UK 121/06, LEX nr 948794, wyrok SN z 18.01.2012r., II UK 82/11, LEX nr 1163001). Wskazać przy tym należy, że prowadzenie działalności rolniczej nie musi polegać na wykonywaniu pracy fizycznej. Możliwe jest jej prowadzenie polegające na samym zarządzaniu gospodarstwem (por. wyrok SN z 9.03.2011r., III UK 81/10, Lex nr 818608)

Orzekając w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy zważył, że organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 28 grudnia 2011r. po rozpoznaniu złożonego przez odwołującą w dniu 24 listopada 2011r. wniosku o rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy dla właściciela gospodarstwa rolnego, własnoręcznie podpisanego przez ubezpieczoną, w którym podała, że jest właścicielem gospodarstwa rolnego o pow. 1,10 ha i współwłaścicielem wraz z mężem gospodarstwa rolnego o pow. 13,32 ha, a także, że nie zaprzestała prowadzenia gospodarstwa rolnego i załączyła do tego wniosku wystawione na nią nakazy płatnicze z 2011 roku dotyczące podatku rolnego. Samo jednak płacenie podatku rolnego, do czego zobowiązani są właściciele gruntów rolnych, nie jest przejawem prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Podobnie zakreślenie we wniosku o rentę, (wypełnionego zresztą maszynowo) rubryki o prowadzeniu działalności rolniczej w sytuacji, gdy nie zostało ustalone, kto konkretnie wypełniał ten wniosek, nie może prowadzić a priori do konkluzji, że wnioskodawczyni lub jej mąż prowadzą działalność rolniczą, skoro w odwołaniu wnioskodawczyni podaje odmienny stan faktyczny.

Nie można pominąć, że w sprawie o zasadność zawieszenia wypłaty części uzupełniającej renty z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej ciężar dowodu wykazania rzeczywistego zaprzestania prowadzenia tej działalności (art. 6 k.c.) spoczywa na ubezpieczonym, jednakże w przedmiotowej sprawie trudno uznać, by ubezpieczona tego nie uczyniła, skoro w odwołaniu podnosiła okoliczności mające, w jej mniemaniu, świadczyć o zaprzestaniu prowadzenia przez nią działalności rolniczej, jak chociażby całkowita niezdolność do pracy rolniczej stwierdzona przez KRUS i przyznanie z tego tytułu renty. Sąd Okręgowy nie zajął się tą okolicznością. Podobnie też w ustaleniach pominął całkowicie ewentualną pracę w gospodarstwie rolnym, męża wnioskodawczyni.

W tej sytuacji, Sąd meriti oparł swoje orzeczenie na niedostatecznie ustalonym stanie faktycznym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy przeprowadzi postępowanie dowodowe na okoliczność, czy wnioskodawczyni lub jej mąż prowadzili w spornym okresie działalność rolniczą w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy o

ubezpieczeniu społecznym rolników. Dopiero to ustalenie pozwoli na zajęcie stanowiska co do skuteczności ubiegania się przez wnioskodawczynię wypłaty świadczenia rentowego w pełnej wysokości.

W tym stanie rzeczy, z omówionych powodów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, ponieważ wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.